

РОЗДІЛ II. КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; МУНІЦИПАЛЬНЕ ПРАВО

УДК 340.14+342.7+341

ТЕРИТОРІАЛЬНА ГРОМАДА: НА ПЕРЕХРЕСТІ ВПЛИВУ ЛОКАЛЬНИХ І ГЛОБАЛЬНИХ ЧИННИКІВ

Баймуратов М.О., д.ю.н., професор, Заслужений діяч науки і техніки України

*Інститут законодавства Верховної Ради України, пров. Несторівський, 4, м. Київ, Україна
baymuratov@ukr.net*

Стаття присвячена аналізу глобальних і локальних чинників становлення, функціонування та розвитку територіальних громад.

Ключові слова: глобалізація, локальний інтерес, локальна ідентичність, місцеве самоврядування, територіальна громада, жителі – члени територіальної громади.

ТЕРРИТОРИАЛЬНОЕ ОБЩЕСТВО: НА ПЕРЕКРЕСТКЕ ВЛИЯНИЯ ЛОКАЛЬНЫХ И ГЛОБАЛЬНЫХ ФАКТОРОВ

Баймуратов М.О.

*Інститут законодательства Верховной Рады Украины, пер. Несторовский, 4, г. Киев, Украина
baymuratov@ukr.net*

Статья посвящена анализу глобальных и локальных факторов становления, функционирования и развития территориальных громад.

Ключевые слова: глобализация, локальный интерес, локальная идентичность, местное самоуправление, территориальная громада, жители – члены территориальной громады.

LOCAL COMMUNITY: AT THE CROSSING OF INFLUENCE OF LOCAL AND GLOBAL FACTORS

Baimuratov M.O.

*Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine, Nestorivskiy Prov., 4, Kyiv, Ukraine
baymuratov@ukr.net*

The article analyzes the global and local factors of formation, functioning and development of local communities.

The author argues that in terms of formation and development of legal democratic state are growing the role and importance of collective rights that arise and operate in the territory of acquiring and creating of its own legal status, which includes territorial communities and residents of the respective areas – community. Its role becomes particularly evident in decentralized public authorities, when local communities as primary subjects of local government begin to play, on the one hand, constitutional role in the phenomenon of local democracy and on the other – institutional role as an essential element of civil society. But in the process of economic, political and legal globalization, and especially in international interstate integration, which is a prime example of the latter, they begin to play the relevant international legal role, acquiring appropriate signs of international legal personality, and in these circumstances – formation of legal environment for their existence and functioning turns into an object of international legal regulation and regulation.

It is alleged that local communities act as the opposite of globalization; they are carriers of local cultural space and powerful producers of local interest. However, between local and global factors in world politics and thinking there is a paradoxical relationship from opposition (dichotomy) to mutual communication. In such conditions local factor acts as an object of international legal regulation, and the local communities are a reflection of global trends. Moreover, they are a factor increasing globalization.

The author concludes that the level of local communities includes complex multilevel, diverse and multiple connections between the local and the global, which have an objective character and affect such communities, both in positive and in negative ways.

Local and global development factors form a system of complex and controversial vertical and horizontal connections that occur primarily in the global and local management and are aimed, on the one hand, at preserving of the historical, geographical, cultural features of subject-object management (local communities) that are in terms of everyday life, and on the other hand – the development of optimal, efficient, productive and stereotyped forms of such a management that are designed for an unlimited number of non-personal subjects, which have different legal status.

The level of territorial community is more favourable to the impact of global factors aimed at levelling of its special features, emergence of stereotype forms of social communal, group and individual life.

At the same time, it is a local community that serves as a fundamental subject of resistance to the influence of the negative factors of globalization, because due to local interest that it produces and implements in the everyday-life conditions, that creates, maintains and increases its identity.

However, the identity of the territorial community under the influence of globalization factors yet transforms, but not so clearly and fast – the reason for this situation is the activity of community members concerning the implementation of their attitudes towards life in circumstances of everyday life based on local interest.

Key words: globalization, local interest, local identity, local government, local community, residents – members of local community.

В умовах становлення та розвитку правової демократичної державності об'єктивно зростає роль і значення колективних суб'єктів права, що виникають і функціонують на території держави, набуваючи і формуючи власний правовий статус, до яких належать й територіальні спільноти жителів відповідних територій – громади. Особливо яскраво проявляється їх роль в умовах децентралізації публічної влади, коли територіальні громади як первинні суб'єкти місцевого самоврядування починають грати, з одного боку, конституюючу роль у становленні феномена локальної демократії, а з іншого – інституційну роль як найважливіший елемент громадянського суспільства. Але в процесах економічної, політичної та правової глобалізації, а особливо в процесах міжнародної міждержавної інтеграції, що є яскравим прикладом останньої, вони починають грати й відповідну міжнародно-правову роль, набуваючи відповідних ознак міжнародно-правової правосуб'єктності, причому в цих умовах формування правового середовища їх існування і функціонування перетворюється на об'єкт міжнародно-правових регламентацій та регулювання.

Починаючи з 1990 р., коли у вітчизняній науці почалося формування сучасних поглядів на інститут місцевого самоврядування, муніципально-правовій проблематиці приділяли увагу М.О. Баймуратов, О.В. Батанов, Ю.Ю. Бальцій, В.І. Борденюк, І.П. Бутко, М.П. Воронов, В.П. Грובה, Р.К. Давидов, Н.К. Ісаєва, В.М. Кампо, О.О. Карлов, А.А. Коваленко, М.І. Корнієнко, П.М. Любченко, М.П. Орзіх, О.К. Пастернак, В.Ф. Погорілко, М.О. Пухтинський, Н.І. Руда, О.Ф. Фрицький та інші вчені, наукові надбання яких склали основу сучасної муніципально-правової доктрини держави. Варто зазначити, що останніми роками в Україні захищено ряд дисертацій, у яких здійснено науковий аналіз окремих аспектів місцевого самоврядування. Однак ці роботи не містять комплексного наукового аналізу статусу територіальних громад як первинних суб'єктів місцевого самоврядування, а також не розглядають сучасної дихотомії локального і глобального чинників, що виникає в процесі їх функціонування.

Слід також наголосити, що проблематика місцевого самоврядування та територіальної громади (колективу, спільноти тощо) була предметом дослідження провідних сучасних зарубіжних науковців Г. Бребана, Ж. Веделя, І.В. Видріна, Б. Гурне, Р. Драго, Ю.Д. Казанчева, М.О. Краснова, О.О. Кутафіна, Т. Маунца, О.М. Писарева, М.В. Постового, Г. Райта, В.І. Фадєєва, О.І. Черкасова, К.С. Шугриної та інших вчених, однак і вони проблематику функціонування територіальної громади в умовах взаємодії та антагонізму локального й глобального чинників не розглядали.

Тому метою цієї статті є дослідження впливу локального та глобального чинників на існування та функціонування територіальної громади в сучасних умовах, а також впливу територіальної громади на формування та взаємодію зазначених чинників.

Феномен територіальної спільноти, яка складається з людей, став одним із трендів сучасної правової та демократичної державності, що яскраво демонструє участь широких верств населення у формуванні та здійсненні публічної влади на різних її рівнях – публічної державної влади та публічної самоврядної (муніципальної) влади [1].

Разом із тим цей, здавалось би, суто локальний суб'єкт, який виникає на локальному рівні функціонування соціуму та включає до свого складу тільки жителів відповідної адміністративно-територіальної одиниці держави, що мають різний правовий стан (громадяни, іноземні громадяни, апатриди, біженці тощо), несе в собі потенційний заряд глобальності та впливає на неї суттєвим чином. Це детермінується такими аргументами.

1. *Місцеві громади як антиподи глобалізації.* Місцеві громади є універсальними механізмами збереження локальної ідентичності місцевого соціуму. Ідентичність (лат. *identitas*, англ. *identity*) – властивість психіки людини в концентрованому вигляді виражати для неї те, як вона уявляє собі свою приналежність до різних соціальних, економічних, національних, професійних, мовних, політичних,

релігійних, расових та інших груп або спільнот чи ототожнює себе з тією чи іншою людиною як втіленням властивих цим групам або спільнотам властивостей [2].

Тому головна особливість територіальних громад у тому, що це світи повсякденності (ідентифікаційна ознака місцевої спільноти), де всі соціальні відносини ґрунтуються на безпосередніх відносинах між людьми (комунікаційна ознака місцевої спільноти). Тут принципово важливим є те, що сфера повсякденного в житті місцевих громад є базовою основою формування місцевих ідентичностей. А саме локальна, місцева ідентичність наповнена стійкою інформацією, що безпосередньо передається від покоління до покоління традиціями, віруваннями тощо (ідеологічна ознака місцевої спільноти). Саме вони виступають цими «початковими» знаннями, з яких створюється первинний менталітет – менталітет локальної повсякденності. При цьому процеси розвитку та зміцнення місцевих громад цілком можуть протидіяти глобальній мегасистемі, яка прагне перебудувати світ у власних інтересах [3, с. 49]. Тобто взаємодія між територіальними громадами та глобалізацією спочатку виникає як антагоністичні відносини, відносини протидії глобальним тенденціям, що охоплюють усі народи та їх держави.

2. *Місцеві громади як носії локального культурного простору.* Усвідомлення єдності світу – це найбільше досягнення глобалізації, але в таких умовах виникають і відповідні негативні тенденції, що характеризуються виникненням єдиного культурного простору, підставою якого служать спільність історії, єдина мова міжнародного спілкування, єдина система освіти, загальний тип соціальної діяльності та загальний геополітичний простір. Є очевидним, що ці процеси містять у собі безліч різних аспектів. Як зазначає відомий німецький соціолог У. Бек, «глобалізація» – це політично ефективне поняття, яке містить «комунікаційні технології, екологію, економіку, організацію діяльності, культуру і громадянське суспільство» [4, с. 19–20]. Тобто ми бачимо, що глобалізація виникає, функціонує та поглинає саме ту систему об'єктів і цінностей, на базі яких існує та функціонує територіальна громада.

Проте, щоб зберегти, не привести до розпаду специфічні, своєрідні локальні спільноти, необхідно вміти виявляти, аналізувати обставини, що відбуваються у спільнотах під впливом глобалізації. Загальноприйнятою є думка, що спільноти за умов глобалізації потрапляють у ситуацію втрати своєрідності. У цьому контексті специфічні форми спільнот під функціоналістським впливом глобалізації розмиваються, соціально «бліднуть», втрачаючи рівень свого соціального впливу. Один із відомих дослідників місцевих громад М. Кастельс зазначає, що глобалізаційні процеси нівелюють всі локальні та історичні прояви: «Моя гіпотеза свідчить, що прихід простору глобальних потоків стирає смислові відносини між суспільством і його архітектонікою. Просторова маніфестація панівних інтересів пронизує всі культури в світі вздовж і поперек, веде до переміщення знання історії та специфічної культури на задній план, сприяє загальному поширенню позаісторичної, позакультурної архітектоніки» [5, с. 44]. Тобто фактично глобалізація є антиподом локалізму, в умовах якого існують, функціонують і розвиваються територіальні громади; вона у своїй могутності істотно збіднює їх, зводить їх індивідуальні та особливі характеристики до стереотипу, схематичності та простоти у формах існування.

Глобальні зміни розмивають наявні відмінності між спільнотами, їх виділення стає не вигідним, проте місцева громада як топос (від давньогрец. τόπος – місце) є головним носієм специфічних рис соціальної організації та тієї території, на якій вона функціонує. В основі такого феномену лежить локальний інтерес, що виступає переплетінням територіального, колективного та індивідуального інтересу [6, с. 17-65].

3. *Місцеві громади як могутні продуценти локального інтересу.* Місцеві громади як предмет дослідження в соціально-філософській теорії та практиці з давніх часів сприймаються як локальні єдності, що протистоять глобально циркулюючим, гомогенізованим (однорідним) потокам. Саме жителі місцевих громад такі глобальні впливи і структурні передумови сприймають, усвідомлюють, фільтрують, вибирають, відхиляють, перетворюють або ігнорують, співвідносячи їх зі своїми індивідуальними, груповими, колективними, територіальними інтересами, зберігаючи при цьому свої ментальні властивості й особливості. Тому місцеві спільноти, локалі, топоси можуть бути представлені своєрідними полями опору глобалізації. Слід наголосити на тому, що саме ця традиція локального опору проти глобального впливу, що повторюється в щоденній дії, шляхом глибокого занурення у повсякденність та функціонування в ній, а також здійснення локального управління безпосередньо чи через обрані ними органи (тобто здійснення місцевого самоврядування), що відображають, охороняють і захищають інтереси територіальної спільноти та її членів, не тільки

зміцнює місцеві спільноти, але й робить їх соціально сильними та соціально значущими перед силою та міццю національної держави. Тому етатизм держави як ідеологія, яка стверджує провідну роль держави в політичному житті, включаючи підпорядкування інтересів як окремих людей, так і груп інтересам держави, а також політика активного втручання держави в усі сфери суспільного та приватного життя [7] часто-густо пасують перед такими місцевими спільнотами та їх рішучістю функціонувати згідно з їхніми уявленнями про повсякденність.

4. *Парадоксальний зв'язок локального та глобального в світовій думці й політиці: від дихотомії до взаємозв'язку.* У соціально-філософському та правовому дискурсі останнім часом спостерігається зростання уваги до місця, простору (spatial turn), його своєрідності. Разом із тим увага зростає не тільки до простору, а й до місцевих спільнот, здатних на місцях протистояти процесам світової глобальності [8, с. 167]. Однак є одна риса глобалізації, що здатна активно впливати на життя територіальних громад, – це її здатність викликати до життя змагальні тенденції між спільнотами. Слід зазначити, що змагальність як така – це явище не нове, але позиціонувати свою спільноту стало цікавим і можливим саме останнім часом, причому завдяки інформаційно-комунікаційним властивостям глобалізації.

Водночас змагальність позитивно впливає на внутрішній розвиток локальних спільнот, бо процес формування іміджу спільноти, здійснення маркетингових досліджень у муніципальних утвореннях стали обов'язковим елементом, що враховується при стратегічному та тактичному плануванні їх розвитку, збереженні. Великі спільноти під глобалізаційними впливами дійсно стають місцями динамічного розвитку, що незмінно призводить до зростаючої гетерогенізації та поляризації метрополій, на відміну від периферійних спільнот. Тому просторовий порядок, що глобалізується, дотримується принципу «кожному за його здібностями, сильним – силу» [9]. Таким чином, можна стверджувати, що єдиним ефективним шляхом існування територіальних громад в умовах глобалізації є їхній інтенсивний розвиток із метою економічного, політичного, соціального, культурного укріплення та трансформації в могутній центр продукування системи локального і вже глобального інтересу – тільки в таких умовах вони представляють гідний рівень опору й одночасно суб'єктність в ролі партнера для глобалізації.

5. *Локальний фактор як об'єкт міжнародно-правового регулювання.* Процес створення супранациональних об'єднань, таких як Рада Європи, Європейський Союз, розширення глобальних мереж одночасно збільшують роль і значення спільнот як діючих акторів – основних діючих ціннісно-орієнтованих одиниць. Це обумовлено тим, що саме в таких об'єднаннях активізуються процеси правової глобалізації, у якій місцеве самоврядування відіграє роль важливого об'єкта міжнародно-правового регулювання. Достатньо нагадати роль і значення міжнародних договорів, що регламентують і регулюють роль місцевого самоврядування та правосуб'єктність територіальних громад, які ухвалено державами – членами Ради Європи: це Європейська хартія місцевого самоврядування 1985 р., Європейська рамкова конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними громадами або владою 1980 р. тощо, а також стратегічну роль, яку відіграють регіони в інтеграційному будівництві об'єднаної Європи (Декларація щодо регіоналізму в Європі 1996 р.). Саме таким чином пов'язується локальне та глобальне.

Місцеві громади в умовах перманентного розвитку дійсно мають хороші його потенціали, набуваючи реальну здатність до конкуренції. З урахуванням зростаючої гетерогенізації та залежності від проблемних ситуацій в субрегіоні, регіоні та світі сенс локального управління в місцевих громадах досі не втрачається через спільні об'єднавчі ідеали та програми. Як ні парадоксально це звучить, навіть агресивна агітація своїх переваг окремими місцевими громадами дає зростання та розширення можливостей і для інших спільнот, тобто навіть таких, які знаходяться в глибокій кризі. Бо місцеві громади, індиферентні до таких змін, не тільки відчувають небезпеку деградації, розпаду, стагнації, а й піддаються їм.

6. *Місцеві спільноти як відображення глобальних тенденцій.* Мережева глобалізація сприяє масовій змушеній або позитивній міграції, пересуванню, зростанню масового туризму. І це віддзеркалюється на місцевих громадах, які вже змушені конкурувати. Саме місцеві спільноти, економіка цих спільнот, особливо в багатих країнах світу, виробляють не тільки абстрактні продукти, а й традиційні та нові медіа, різні фінансові інструменти, свою субкультуру, імідж, ідеї, стилі життя і виробництва, нові соціальні комунікації, що об'єднують мешканців, тобто нові та якісні форми існування повсякденності, які є привабливими для інших людей, що прагнуть стати жителями цих територій, де існують та успішно функціонують такі форми. Символіка та культура місцевих громад також робить

великий внесок у створення продуктів світового рівня, нівелює диференціацію між культурою й економікою. Медіаіндустрія є одночасно і культурною індустрією, рекламні компанії стають культурними консументами (тобто такими, що виробляють продукцію, що готова до споживання), мають своїх споживачів, а міський туризм стає прибутковою економічною галуззю, що активно розвивається.

Разом із тим слід розуміти, що глобалізація як така не є вирішальною силою, домінуючим фактором, який щось вирішує в місцевих громадах; це поняття використовується для емпіричного опису форм відносин в них за допомогою мереж. Глобальні обмінні відносини та відносини залежності діляться на різні якості, а саме:

- на досягнення мережевого економічного співтовариства: підприємницькі відносини, фінансові ринки (формування локального економічного простору через вплив глобальних інструментів);
- на створення технологічного співтовариства: електронні мережі, транспортний комплекс, електро- і водопостачання (формування локального технологічного простору завдяки використанню повсякденних і новітніх технологій, що мають глобальну основу) і
- досягнення культурної спільноти: обмін ідеями і консументною продукцією, мобільність в туризмі або через міграцію (формування локального культурного простору завдяки впливу елементів глобальної культури, однак з міцною локальною субкультурою).

Звідси, виходячи з того, який аспект узятий до уваги, по-різному буде оцінюватися рівень і своєрідність зв'язку з глобальною мережею певних відносин в місцевих громадах. Тому вважаємо за доцільне як в аксіологічному розумінні, так і в праксеологічному застосуванні вибудовувати шкалу процесів, що глобалізується, і виводити рівень переплетіння глобальних відносин і відносин залежності в місцевих громадах в декількох взаємодіючих полях: територіального простору, економічного і соціально-культурного простору.

Ці специфічні локально-польові логіки відкриваються класифікованим сигналом посилення відносин під дією глобалізації в спільнотах, через них виявляються специфічність і своєрідність процесів гомогенізації (однорідності) або гетерогенізації (різномірності). При цьому поле економічного простору на сучасному рівні повсюдно демонструє проблему відсутності функціональності рішень, що глобально об'єднують (тобто стагнуть), у нашому випадку – для місцевих громад; а культурне глобалізаційне поле, навпаки, викликає тенденції осмислення місця, локальних, місцевих культур на противагу гегемоністським устремлінням західництва й американізації (тобто спостерігається культурне та духовне зростання на базі субкультури, сформованої в межах територіальної громади).

Однак із глобалізаційних мереж логічно не випливає, що глобалізація та гомогенізація (однорідність) або гетерогенізації (різномірність) складаються в дедуктивному співвідношенні. Питання про гомогенізацію або гетерогенізацію є особливо важливим в плані культурного мережевого впливу незалежно від того, приймається цей вплив у спільноті або історично повторюється. Але в місцевих громадах глобалізація та гомогенізація не перебувають між собою в обумовленому відношенні. Процеси гомогенізації в місцевих громадах можна спостерігати в тимчасових фазах і в просторових рисах, що не вплетені поки ще в глобальні мережі, наприклад у периферійних міських спільнотах, у сільських поселеннях.

7. Місцеві спільноти як фактор посилення глобалізації. Історичний екскурс дозволяє порівняти явище глобалізації, що виникло в епоху постмодерну, з явищами експансії поширених у всьому світі великих релігій (християнства, ісламу, буддизму, конфуціанства), проте вони також концептуально носять всередині самих релігій прагнення до гомогенізації (однорідності). Постмодерн характеризується своїм прагненням універсального визнання, хоча б через переможну ходу капіталізму і виникнення національних держав, а також через розквіт науки, її інституалізацію в національних дослідницьких університетах.

Саме в постмодерністський час повним ходом іде процес утворення майже однаково пофарбованих індустріальних спільнот, вибухове зростання урбаністичних агломерацій. А це підсилює роль і значення територіальних громад у сучасному світі. Разом із тим у цьому відношенні Г. Зіммель ще задовго до постмодерну зумовлював можливість такого явища: «Пунктуальність, вирахованість, точність, що визначають міське життя, стоять не тільки в тісному зв'язку з її економіко-грошовим і інтелектуальним характером, але й фарбують зміст життя, виключаючи її ірраціональні, інстинктивні, суверенні риси, сутність та імпульси, що забезпечують життєву форму, вони

сприймаються узагальнено та схематично» [10, с. 194]. Тобто він звертав увагу на спрощення, схематизацію, стереотипність життєвих форм, форм локального життя в умовах глобалізації.

Підсумовуючи викладене вище, можна дійти наступних висновків:

- на рівні територіальних громад існують складні різнорівневі, різно- і багатооб'єктні зв'язки між локальним і глобальним, що мають об'єктивний характер і впливають на такі громади, причому як у позитивному, так і в негативному аспектах;
- локальні та глобальні чинники розвитку формують систему складних і суперечливих вертикально-горизонтальних зв'язків, які насамперед проявляються в процесі глобального та локального управління і спрямовані, з одного боку, на збереження історичних, географічних, культурологічних особливостей суб'єктів-об'єктів управління (територіальних громад), що перебувають в умовах повсякденності, а з іншого – на розробку оптимальних, ефективних, продуктивних і стереотипізованих форм такого управління, розрахованих на необмежену кількість неперсоніфікованих суб'єктів, що володіють різним правовим станом;
- рівень територіальної громади є найбільш сприятливим для впливу глобальних чинників, спрямованих на нівелювання її особливих рис, виникнення стереотипів форм соціального колективного, групового та індивідуального життя;
- разом із тим саме територіальна громада виступає основоположним суб'єктом спротиву впливу негативних чинників глобалізації, бо завдяки локальному інтересу, що нею продукується та реалізується в умовах повсякденності, саме вона формує, зберігає та примножує свою ідентичність;
- ідентичність територіальної громади під впливом чинників глобалізації все ж трансформується, однак не так явно та не так швидко; причиною такого стану справ є діяльність членів громади щодо реалізації їх життєвих настанов в умовах повсякденності, які базуються на локальному інтересі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Баймуратов М.А. Муниципальная власть : актуальные проблемы становления и развития в Украине : [моногр.] / М.А. Баймуратов, В.А. Григорьев ; Одес. нац. юрид. акад. – О. : Юрид. л-ра, 2003. – 245 с.
2. Идентичность // Википедия. Свободная Энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%B4%>.
3. Макогон Т.И. Местное самоуправление как ресурс ограничения глобализации / Т.И. Макогон // Вестник Томского гос. ун-та. – 2008. – № 317. – С. 47-50.
4. Beck U. What is Globalisation? / U. Beck. – Cambridge : Polity Press, 2000. – 178 p.
5. Castells M. Das Informationszeitalter / M. Castells // Teil 1 der Trilogie. – Der Aufstieg der Netzwerkgesellschaft. – Opladen : Leske + Budrich, 2001. – 466 s.
6. Баймуратов М.А. Международное сотрудничество органов местного самоуправления Украины : дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.02 / М.А. Баймуратов ; Одесский гос. ун-т им. И.И. Мечникова. – О., 1996. – 498 с.
7. Этатизм // Википедия. Свободная энциклопедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%AD%D1%82%D0%B0%D1>.
8. Макогон Т.И. «Пространственный поворот» и возможность новационных подходов в социально-философском дискурсе / Т.И. Макогон // Известия Томского политехнического университета. – 2012. – Т. 321. – № 6. – С. 167-172.
9. Aring J. Modernisierung der Raumordnung / J. Aring [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://bfaag-aring.de/pdf-dokumente/Aring_2005_Modernisierung_raumordnung.pdf.
10. Simmel G. Die Großstädte und das Geistesleben / G. Simmel // Das Individuum und die Freiheit. Essays. – Berlin : Wagenbach, 1984. – P. 185-206.

REFERENCES

1. Baymuratov, M.A. (2003), *Munitsipalnaya vlast : aktualnye problemy stanovleniya i razvitiya v Ukraine : monohr.* [Municipal authority : actual problems of formation and development in Ukraine : monograph], Yuridicheskaya literatura, Odesa, Ukraine.
2. "Identity", *Vikipediya. Svobodnaya Entsiklopediya*, available at : <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%98%D0%B4%>
3. Makohon, T.I. (2008), "Local self-government as a resource of globalization limitation", *Vestnik Tomsk state university*, no. 317, pp. 47-50.
4. Beck, U. (2000), "What is Globalisation?", Polity Press, Cambridge, Great Britain.
5. Castells, M. (2001), "Das Informationszeitalter", Teil 1 der Trilogie. – Der Aufstieg der Netzwerkgesellschaft, Opladen, Leske + Budrich.
6. Baymuratov, M.A. (1996), "International cooperation of local self-government authorities of Ukraine", Thesis abstract for Doct. Sc. (Jurisprudence), 12.00.02, Odesa state university of the name of I.I. Mechnikov, Odesa, Ukraine.
7. "Statism", *Vikipediya. Svobodnaya Entsiklopediya*, available at : <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%AD%D1%82%D0%B0%D1>
8. Makohon, T.I. (2012), "«Spatial turning-point» and possibility of innovation approaches in socio-philosophical discourse", *Izvestiya Tomsk polytechnic university*, vol. 321, no. 6, pp. 167-172.
9. Aring, J. (2005), "Modernisierung der Raumordnung", available at : http://bfag-aring.de/pdf-dokumente/Aring_2005_Modernisierung_raumordnung.pdf (Access November 09, 2012).
10. Simmel, G. (1984), "Die Großstädte und das Geistesleben", *Das Individuum und die Freiheit. Essays*, Wagenbach, Berlin, Germany, pp. 185-206.

УДК 340.1; 342.01; 342.5

КОНСТИТУЦІЙНЕ РЕГУЛЮВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Батанов О.В., д.ю.н., професор

*Інститут держави і права ім. В.М. Корецького НАН України,
вул. Трьохсвятительська, 4, м. Київ, Україна
batanov_olexandr@ukr.net*

У статті висвітлюються концептуальні проблеми реформування місцевого самоврядування в сучасній Україні. Розкриваються особливості правосуб'єктності територіальної громади як первинного суб'єкта муніципальної влади в Україні. Проаналізований процес розвитку законодавства про місцеве самоврядування в Україні з позиції принципів класичного муніципалізму.

Ключові слова: місцеве самоврядування, територіальна громада, питання місцевого значення, муніципальна влада, муніципальні права особи, децентралізація, централізація.

КОНСТИТУЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ В УКРАИНЕ: ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ И ПУТИ РАЗВИТИЯ

Батанов А.В.

*Інститут государства и права им. В.М. Корецкого НАН Украины, ул. Трехсвятительская, 4, г. Киев, Украина
batanov_olexandr@ukr.net*

В статье освещаются концептуальные проблемы реформирования местного самоуправления в современной Украине. Раскрываются особенности правосубъектности территориальной громады как первичного субъекта муниципальной власти в Украине. Проанализирован процесс развития законодательства о местном самоуправлении в Украине с позиции принципов классического муниципализма.